

Islands Iž and Rava on Old Maps

Exhibition Pax Anamarija, G&V Line Jadera, Zadar – Iž – Rava, 16–26 May 2014

Narodni muzej Zadar
Kulturno-povijesna zbirka otoka Iža
i
Sveučilište u Zadru
u povodu Međunarodnog dana muzeja
prireduju izložbu

OTOCI IŽ I RAVA NA STARIM KARTAMA

Autori izložbe:

Vladimir ALAVANJA, prof.
Izv. prof. dr. sc. Josip FARIČIĆ

Likovni postav:

Koraljka ALAVANJA, prof.

M/B *Anamarija*, G&V Line
Zadar - Iž - Rava
Otvorenje izložbe
Petak, 16. svibnja 2014. u 15:30

The National Museum Zadar (Cultural-historical collection of the Island of Iž) and the University of Zadar prepared the exhibition *Islands Iž and Rava on Old Maps* on the occasion of the International Museum Day. The exhibition was set on a passenger ship *Anamarija* owned by company G & V Line Jadera which connects islands Iž and Rava with Zadar. Visitors, mostly passengers on that route and on the Zadar – Sali – Zadar route with the same ship could see the exhibition from May 16 to 26, 2014. Considering that 200 small catalogues were printed containing an introduction and a list of exhibits and that more catalogues had to be printed, it can be assumed that the exhibition of old maps was very interesting to inhabitants of Iž and Rava, as well as other people who wanted to see how those islands were represented on maps in the past. Vladimir Alavanja

provided the idea for the exhibition, and its form and location were arranged with Josip Faričić from the Department of Geography of the University of Zagreb. Two passenger saloons aboard *Anamarija* were chosen as the location of the exhibition in order to present the exhibits to the inhabitants and frequent travellers from Iž to Rava in the way that the maps were contextualized in the space they represent. The exhibits were placed as sections of high-quality prints of 30 selected maps and charts. Sections of old maps were printed on a high-quality paper, framed and hanged in place of curtains on ships windows. Art historian Koraljka Alavanja conceived such an artistic arrangement.

J. Faričić selected the maps and prepared the catalogue. The catalogue's introduction emphasizes that geographic data on old maps and charts are a valuable source for researching historical-geographic processes on Croatian Islands, including islands Iž and Rava, which are located in the central part of the Northern-Dalmatian island group. Old maps representing Iž and Rava have to be considered within the historical development of geography and cartography, which enables evaluating reliability of spatial data and relevance of conclusions stating a synthesis of considerations about various aspects of historical transformation of the insular area. Adequate meaning of old maps and related cartographic representations has to be considered within the historical development of cartography and geography. A cartographer's intent was not always to apply their geographic knowledge and technical capabilities to represent geographical reality. Their creations were often influenced by various political

and economic interests, cultural-geographic perspectives, as well as the artistic spirit of space and time in which the map was produced. Therefore, it is not recommended to criticize the maps' flaws or erroneously consider geographic data without knowing the wider historical-geographic context.

Islands Iž and Rava were represented on various types of maps during the historical development of cartography, and three groups can be emphasized:

1. General geographic maps representing
 1. 1. Area around Dunav
 1. 2. Croatia and neighbouring countries
 1. 3. Dalmatia and neighbouring regions
 1. 4. Zadar region
2. Charts (primarily portolans, while there are also modern charts)
 2. 1. Mediterranean
 2. 2. Adriatic
 2. 3. Part of the sea near Zadar
3. Cadastral-topographic sketches of islands.

Basically, general geographic maps and charts of the Mediterranean, area around Dunav and Croatia and neighbouring countries for centuries represented Zadar islands (including Iž and Rava) in a generalized way, without recognizable details of the coastline and often even without mention of those islands' names. Such representations include e.g. Ptolemy's *Fifth Map of Europe*, Benincasa and Agnese's map of the central Mediterranean, Homem's map of the Adriatic and Mercator's map of Croatia. Cartographic representations of Dalmatia (most frequently referred to as *chorographic* and *topographic* maps) and the Zadar regions represented the islands in a better way and with a greater number of named islands (Iž and Rava were named for the first time

Otoci Iž i Rava na starim kartama

Izložba M/B Anamarija, G&V Line Jadera, Zadar – Iž – Rava, 16–26. svibnja 2014.

Narodni muzej Zadar (Kulturno-povijesna zbirka otoka Iža) i Sveučilište u Zadru u povodu Međunarodnog dana muzeja priredili su izložbu Otoci Iž i Rava na starim kartama. Izložba je postavljena na putničkom linijskom brodu Anamarija tvrtke G & V Line Jadera kojim se održava jedna od redovitih brodskih pruga koja povezuje otoke Iž i Ravu sa Zadrom. Posjetitelji, najvećim dijelom putnici na toj pruži te na pruži Zadar – Sali – Zaglav koja se održava istim brodom, mogli su je razgledati od 16. do 26. svibnja 2014. S obzirom na to da je otisnuto 200 malih kataloga s uvodnikom i popisom eksponata i da je kataloge trebalo dotiskati, može se pretpostaviti da je izložba starih karata izazvala velik interes među Ižanima i Ravljanima, ali i svima drugima koji su htjeli pogledati kako su to ti hrvatski otoci bili prikazivani na kartama u prošlosti. Ideju za postavljanje izložbe dao je kustos Narodnog muzeja u Zadru Vladimir Alavanja, a oblik i mjesto izložbe dogovorili su spomenuti kustos i Josip Faričić s Odjela za geografiju Sveučilišta u Zadru. Za mjesto izložbe odabrana su dva putnička salona u brodu Anamarija kako bi se eksponati približili stanovnicima te čestim putnicima s Iža i Rave i kako bi se stare karte na osobit način kontekstualizirale u prostoru koji prikazuju. Eksponati su postavljeni u obliku isječaka kvalitetnih preslika 30 odabranih geografskih i pomorskih karata. Isječci starih karata otisnuti su na kvalitetnom papiru, uokvireni i ovješeni umjesto zastora na brodskim prozorskim staklima. Takav likovni postav osmislila je povjesničarka umjetnosti Koraljka Alavanja.

J. Faričić obavio je odabir karata i priredio katalog izložbe. U katalogu je uvodno istaknuto da su geografski podatci na starim kartografskim prikazima

vrijedan izvor za proučavanje povijesno-geografskih procesa na hrvatskim otocima, pa tako i na hrvatskim otocima Ižu i Ravi, središnje položenim u sjevernodalmatinskoj otočnoj skupini. Stare karte s prikazima Iža i Rave potrebno je sagledati u kontekstu povijesnog razvitka geografije i kartografije, što omogućuje prosudbu pouzdanosti prostornih podataka i relevantnost zaključaka s kojima se iskazuje sinteza promišljanja o različitim aspektima povijesne transformacije otočnog prostora. Odgovarajuće značenje starih geografskih karata i kartama srodnih kartografskih prikaza potrebno je sagledati unutar okvira razdoblja u povijesnom razvoju kartografije i geografije. Namjera kartografa nije bila uvijek, sukladno njihovim geografskim znanjima i tehničkim mogućnostima, prikazati geografsku stvarnost već njihova ostvarenja zrcala i različite političke te gospodarske interese, kulturno-geografske perspektive iz kojih se promatrao prostor prikazivanja kao i umjetnički duh prostora i vremena u kojem je karta nastajala. Nije stoga preporučljivo kritizirati nedostatke ili

pogrešno prosuđivati geografske podatke, a da se pri tom ne poznaje širi povijesno-geografski kontekst.

Tijekom povijesnog razvoja kartografije otoci Iž i Rava prikazivani su na različitim vrstama karata, a među njima se, pojednostavnjeno, mogu izdvojiti tri skupine:

1. Općegeografske karte s prikazima

1. 1. Podunavlja

1. 2. Hrvatske i susjednih zemlja

1. 3. Dalmacije i susjednih regija

1. 4. Zadarske regije

2. Pomorske karte (najprije portulanske, a zatim moderne pomorske karte)

2. 1. Sredozemlja

2. 2. Jadrana

2. 3. Zadarskoga akvatorija

3. Katastarsko-topografske skice otoka.

Općenito, na preglednim geografskim i pomorskim kartama Sredozemlja, Podunavlja te Hrvatske i susjednih zemalja zadarski otoci, pa su tako i Iž i Rava prikazivani stoljećima uopćeno, bez prepoznatljivih detalja obalne crte, a često nije bilo ni zabilježeno ime tih hrvatskih otoka. Takve su, primjerice,

on an incomplete chart dating to the middle of the 16th century which is preserved in Biblioteca Marciana in Venice). Such maps from the first half of the 17th century often indicate names of island settlements (settlements on Iž and Rava were first represented by Dutch cartographer Ian Ianssonius in 1620) and names of prominent island bays and capes. Most of those maps were produced by European cartographers from Venice, other Italian countries, the Netherlands, France and German countries who did not know the Croatian insular area well. Of course, the exceptions were Venetian cartographers (e.g. Boschini, Coronelli, Melchiori, Brascuglia), although more could have been expected of them, considering Venice had owned the area for centuries. In the introduction of the first modern pilot of the Adriatic (*Portolano del Mare Adriatico*, 1830.), captain Giacomo Marieni wondered how it was possible for Venice not to have better maps, especially charts, considering its long maritime tradition and the need to represent its Adriatic properties.

Some better maps were produced in Zadar by people knowledgeable in the Zadar insular area (e.g. Giuseppe

Antonio Grandis and Frane Zavoreo), but they were still in the spirit of old cartography, which depended on individual ability. A step forward in the quality of cartographic representation of Iž and Rava was not made until the beginning of the 19th century as a result of systematic geodetic and hydrographic surveys. This is logical, considering those financially and organisationally demanding procedures were carried out by state institutions, whose activities were scientifically founded in accordance with the advancement of geodesy, geography and astronomy. Collecting and processing geographic data were harmonised, and survey results were represented on large scale maps with lots of detail.

Based on rich experience from their homeland and in specific war situations, which did not allow meticulousness and precision, French military engineers carried out a geodetic survey in Dalmatia at the beginning of the short French administration period of Dalmatia. The survey resulted in a topographic map of Dalmatia in 1806. The map features numerous geographic names on Iž and Rava, including many which had not been indicated thus far on Venetian maps. An even larger step forward was the chart *Carta di cabottaggio del Mare Adriatico*, which was published by the Military Geographic Institute from Milan from 1822 to 1824. They were produced as a result of systematic hydrographic survey which was started by the French administration and continued by Austrian authorities, both examples of state institutions, in contrast to former author works based on field sketches and compiling various cartographic templates and geographic data from ship logs, military and political reports, itineraries, etc. The seventh sheet of that chart and later Austrian topographic maps and charts represent the coastlines of Iž and Rava with surrounding islands in detail, as well as many geographic names, even more than indicated on contemporary charts and topographic maps of the same or larger scale. Therefore, users of those

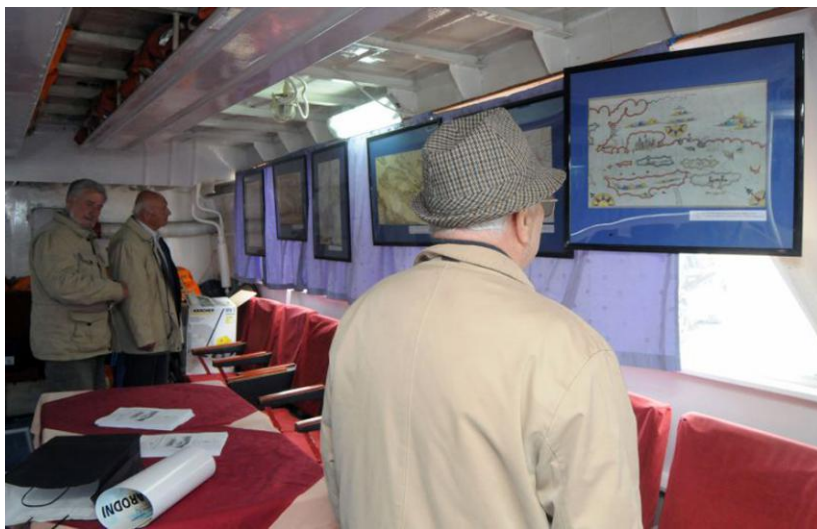
maps could use them for precise orientation in relation to all relevant geographic objects of terrestrial navigation in the indented area of Iž and Rava.

Geographic names (toponyms), i.e. names of islands, settlements, bays, capes, etc. are especially prominent among geographic elements of cartographic representations of Iž and Rava. The simplified linguistic model of cartographic naming on Iž and Rava was as follows: Roman toponyms prevailed on portolans and geographic maps from the 13th to 17th century, regardless of the production (publishing) location. This is mostly the effect of Venetian mediation, considering Venice was maritime force in the Adriatic and a key economic and social factor, perceived by other European countries as meritorious in issues relevant to the Adriatic. From 17th century forward, and especially during the 18th century and the beginning of the 19th century, when detailed maps were produced on the basis of direct field data collection, Roman toponyms which represented the most important geographic objects were joined by romanized Croatian or completely Croatian toponyms. This is the result of direct collaboration between cartographers and native speakers, i.e. people who lived in the Iž and Rava area, as well as the fact that maps of larger scales started featuring smaller islands, cliffs and numerous details of the coastline for which previously "finished" toponymic solutions had not existed.

Chronologically, exhibits featured in the exhibition range from the 2nd century (Ptolemy's *Fifth Map of Europe*), over the oldest preserved portolan map of the Mediterranean (the so-called *Carta Pisana* from 1920), renaissance and new-age cartographic creations to the end of the 19th century (topographic maps and charts of the Military-Geographic Institute from Vienna). The exhibits are reproductions made by digitizing entire maps or their sections representing Iž and Rava and which are preserved in archives and libraries in Zadar, Zagreb, Split, Venice, Vienna,

Ptolemejeva *Peta karta Europe*, Benincasina i Agneseova karta središnjeg Sredozemlja, Homemova karta Jadrana te Mercatorova karta Hrvatske. Na kartografskim prikazima Dalmacije (najčešće nazivanim *korografskim* i *topografskim* kartama) i zadarske regije prikazi otoka bili su bolji, a broj njihovih imena bio je veći (prvi put Iža i Rava su imenovani na nedovršenoj pomorskoj karti iz sredine 16. st. čiji se original čuva u Biblioteci Marciana u Veneciji). Na takvim kartama od prve polovice 17. st. često su bila zabilježena imena otočnih naselja (prvi je naselja na Ižu i Ravi prikazao nizozemski kartograf Ian Ianssonius 1620.) te imena istaknutijih otočnih uvala i rtova. Većinu tih karata izradili su europski kartografi iz Venecije, ostalih talijanskih zemalja, zatim iz Nizozemske, Francuske i njemačkih zemalja koji hrvatski otočni prostor nisu dobro poznavali. Izuzetak su, naravno, činili mletački kartografi (npr. Boschini, Coronelli, Melchiori, Brascuglia), premda bi se i od njih moglo očekivati više s obzirom da je Venecija taj prostor stoljećima posjedovala. Još se kapetan Giacomo Marieni u uvodniku prvoga modernog peljara Jadrana (*Portolano del Mare Adriatico*, 1830.) čudio kako to Venecija nije imala kvalitetnije karte, osobito pomorske, s obzirom na dugu pomorsku tradiciju i višestruku potrebu kvalitetnoga prikazivanja svojih jadranskih posjeda.

Uz nešto kvalitetnije karte koje su u Zadru izradili dobri poznavatelji zadarskoga otočnog prostora (npr. Giuseppe Antonio Grandis i Frane Zavoreo), ali još uvijek u duhu stare kartografije koja je mnogo ovisila o sposobnostima pojedinca, iskorak u kvaliteti kartografskog prikazivanja otoka Iža i Rave zabilježen je tek na kartama koje su nastale početkom 19. st kao rezultat sustavnih geodetskih i hidrografskih izmjera. To je i logično s obzirom na to da su te financijski i organizacijski zahtjevne postupke provodile državne ustanove, čije su aktivnosti bile znanstveno utemeljene sukladno napretku geodezije, geografije i astronomije. Prikupljanje i obrada geografskih podataka bili su

ujednačeni, a rezultati izmjera bili su prikazivani na kartama krupnog mjerila s mnogo detalja.

Na temelju bogatog iskustva iz svoje domovine, ali u specifičnim ratnim prilikama koje nisu dopuštale pedantnost i dovoljnu preciznost, francuski su vojni inženjeri već na samom početku kratkog razdoblja francuske uprave u Dalmaciji obavili geodetsku izmjeru koja je rezultirala topografskom kartom Dalmacije 1806. Na toj su karti ispisana brojna iška i ravska geografska imena među kojima i mnogo onih koje do tada mletački kartografi nisu zabilježili na svojim kartama. Još je veći iskorak učinjen s pomorskom kartom *Carta di cabottaggio del Mare Adriatico*, koju je objavio Vojno-geografski institut iz Milana od 1822. do 1824. godine. One su nastale su kao rezultat sustavne hidrografske izmjere koju je započela kratkotrajna francuska administracija, a nastavile su je austrijske vlasti, u oba slučaja državne institucije za razliku od dotadašnjih autorskih djela koja su se temeljila na terenskim skiciranjima i kompiliranju različitih kartografskih predložaka te geografskih podataka iz brodskih dnevnika, vojnih i političkih izvješća, putopisa i sl. Na VII. listu te pomorske karte, kao i na kasnijim austrijskim topografskim i pomorskim kartama detaljno je prikazana obalna crta Iža i Rave s okolnim otočićima, a ispisano je i izuzetno mnogo geografskih imena, čak mnogo više nego li ih je zabilježeno na suvremenim pomorskim i topografskim

kartama približno istoga pa čak i krupnijeg mjerila. Korisnici tih karata stoga su se mogli dosta precizno orijentirati u odnosu na sve relevantne geografske objekte terestričke navigacije u razvedenom iškom i ravskom akvatoriju.

Među geografskim elementima kartografskih prikaza Iža i Rave posebno se ističu geografska imena (toponimi), tj. imena otoka, naselja, uvala, rtova i dr. Pojednostavljeni jezični model kartografskog imenovanja na području Iža i Rave bio je sljedeći: na portulanskim i geografskim kartama, bez obzira na mjesto izrade (objavljivanja), od 13. do 17. st. prevladavali su romanski toponimski likovi. To je uglavnom posljedica mletačkoga posredovanja budući da je Venecija kao jadranska pomorska sila bila ključan gospodarski i društveni čimbenik, od ostalih u Europi percipiran kao meritoran u relevantnim pitanjima vezanim uz Jadran. Od 17. st., a osobito tijekom 18. i na početku 19. st., kada se izrađuju detaljnije karte i to na temelju neposrednoga terenskog prikupljanja podataka, uz uvriježene romanske toponimske likove kojima su imenovani najvažniji geografski objekti, na kartama se sve više zapisuju i romanizirani hrvatski ili posve hrvatski toponimski likovi. To je rezultat izravne suradnje kartografa s izvornim govornicima, tj. osobama koje su iški i ravski prostor nastanjivale i gospodarski vrednovale, ali i činjenice da se na kartama krupnog mjerila počeli prikazivati i mali otoci, grebeni te brojni detalji

Paris and even some American collections. Thirty maps were selected out of several dozen maps representing Iž and Rava which best demonstrate development of cartography during history and show representative achievements by old European and Croatian cartographers. Thus, it is a collection of old maps which we hope are going to popularize cartography as a prominent science and art at the intersection between geography and geodesy and attract interested individuals to study that important part of cultural heritage. In a way, every exhibition is a festival of cartography, so we hope passengers aboard *Anamarija* and visitors of the Historical-Cultural Collection of the Island of Iž are going to study the exhibits and enter the marvellous world of cartography.

List of exhibits

1. Claudius Ptolemy, *Fifth map of Europe*, Alexandria, approx. 150 A.D.; prepared by Giuseppe Moleti, Venezia, 1562 (State Archive in Zadar, Library, Sign. IV.B. 63)
2. Unknown author, *Adriatic in the section of the oldest preserved portolan map*, Pisa, approx. 1290 (Bibliothèque nationale de France, Département Cartes et plans, sign. Rés. GeB 1118)
3. Gratius Benincasa, *Adriatic in the*

- portolan map of the central Mediterranean*, Venezia, 1466 (Bibliothèque nationale de France, Paris, Département Cartes et plans, sign. CPL GE DD-2779 (RES))
4. Muhyiddin Pîrî Reis, *Zadar islands*, in: *Kitab-ı Bahriye*, 1525 (Walters Art Museum, Baltimore, Maryland, USA, Walters manuscript W.658)
5. Battista Agnese, *Adriatic in the portolan map of the central Mediterranean*, Venezia, 1544 (Berkeley Digital Library, Henry E. Huntington Library and Art Gallery, San Marino, California, USA, sign. HM 26, ff. 10v-11)
6. Unknown author, *Islands Iž and Rava in the incomplete map of Zadar islands*, Zadar (?), first half of 16th century (Biblioteca Marciana Nazionale, Venezia, Sign. IT. VI. 188, Tav. N.o 24)
7. Diogo Homem, *Zadar islands on the portolan map of the Adriatic*, Venezia, 1574 (Bibliothèque nationale de France, Paris, Département Cartes et plans, sign. CPL GE DD-2006 (RES), f. 7)
8. Gerardus Mercator, *Zadar islands in the map Sclavonia, Croatia, Bosnia cum Dalmatiae Parte*, in: *Map collection Italiae, Sclavoniae et Graeciae tabulae geographicae*, Duisburg, 1589 (State Archive in Zadar, Library, sign. II. a. 4)
9. Unknown author, *Islands Iž and Rava in the map of the North-Eastern Adriatic coast*, in: *Atlantino Padovano*, Venezia, second half of 16th cen-

tury (Biblioteca del Seminario vescovile, Padova)

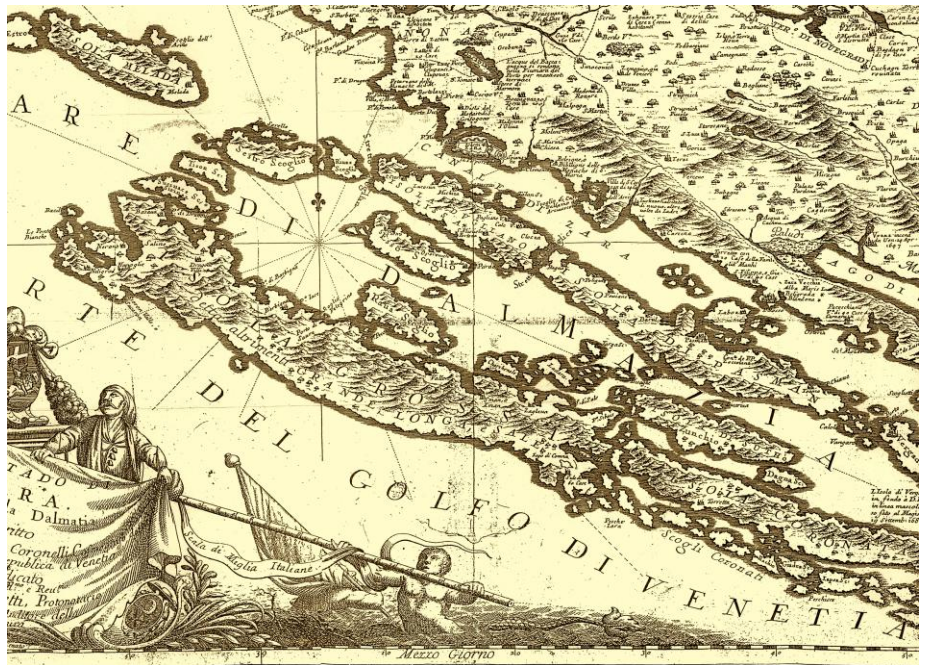
10. Ian Janssonius, *Islands Iž and Rava in the map Iadera, Sicvm et Aenona Vulgo Zara, Sebenico et Nona cum Insulis adjacentibus*, in *Parte Dalmatiae Boreali*, Amsterdam, approx. 1620 (Novak Collection, sign. ZN-Z-XVII-JAN-1620?b)
11. Marco Boschini, *Islands Iž and Rava in the map Dalmatia et Albania*, Venezia, 1646 (Bibliothèque nationale de France, Paris, Département Cartes et plans, CPL GE DD-2987 (5856 B))
12. Ivan Lučić and Jan Blaeu, *Zadar islands in the map Illiricum hodiernum*, in: *De Regno Dalmatiae et Croatiae*, Amsterdam, 1668 (National and University Library, Zagreb, sign. R-II-F-4o-46/a)
13. Vincenzo Maria Coronelli, *Iž and Rava in the map Contado di Zara. Parte della Dalmatia*, Venezia, 1688 (Research Library Zadar, Zadar, sign. 212162 S-2)
14. Unknown author, *Island Iž in Descrizione della Dalmazia veneta con i confini stabiliti con Turchi l'anno 1671, e nuovamente fermati co medemi l'anno 1701*, Venezia, approx. 1701 (Österreichisches Staatsarchiv, Kriegssarchiv, Kartensammlung, Wien, sign. B IX c 584)
15. Unknown author, *Islands Iž and rava in Dissegno corografico della provincia di Dalmazia Zadar (?)*, approx. 1718 (State Archive in Zadar, Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, sign. 6)
16. Reiner and Joshua Ottens, *Zadar islands in Nouvelle Carte Du Royaume de Dalmacie Divise en ses Comtes, Territoires, etc la Morlaquie, la Bosnie, et la Servie, Partie de la Hongrie, Croatie, Albanie, Istrie, & Roye de Naples*, Amsterdam, 1720 (State Archive in Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, sign. 25)
17. Giovanni Paolo Melchiori, *Islands Iž and Rava in Corografia della Provincia di Dalmazia colla distinzione degli stati che vi possiede nel 1729 la Serenissima Republica di Venezia* Venezia, 1729 (Österreichisches Staatsarchiv, Kri-

obalne crte za koje do tada nisu postajala „gotova“ toponimska rješenja.

Kronološki, eksponati na izložbi obuhvaćaju razdoblje od 2. st. (Ptolemejeva *Peta karta Europe*), preko najstarije sačuvane portulanske karte Sredozemlja (tzv. *Pisanska karta* iz 1290.) preko renesansnih i novovjekovnih kartografskih ostvarenja do kraja 19. st. (topografske i pomorske karte Vojno-geografskog instituta iz Beča). Ekspozirane su reprodukcije nastale digitaliziranjem cijelih karata ili njihovih isječaka s prikazima Iža i Rave, a koji se čuvaju u arhivima i knjižnicama u Zadru, Zagrebu, Splitu, Veneciji, Beču, Parizu pa i u pojedinim američkim zbirkama. Među više desetaka karata na kojima su prikazani otoci Iž i Rava odabrano je 30 karata koje možda najbolje oslikavaju razvoj kartografije tijekom prošlosti i predstavljaju reprezentativna postignuća starih europskih i hrvatskih kartografa. Radi se, dakle, o izboru starih karata koji će, nadamo se, popularizirati kartografiju kao istaknutu znanost i umijeće na dodiru geografije i geodezije te privući zainteresirane za proučavanje toga važnog dijela kulturne baštine. Svaka je izložba karata svojevrsni festival kartografije pa se nadamo da će putnici na putničkom brodu *Anamarija*, a nakon toga i posjetitelji Povijesno-kulturne zbirke otoka Iža proučavanjem eksponata ući, kroz širom otvorena vrata, u čudesni svijet kartografije.

Popis eksponata

1. Klaudije Ptolemej, *V. karta Europe*, Aleksandrija, oko 150. god. po Kr.; priredio Giuseppe Moleti, Venezia, 1562. (Državni arhiv u Zadru, Knjižnica, Sign. IV. B. 63)
2. Nepoznati autor, *Jadran na isječku najstarije sačuvane portulanske karte*, Pisa, oko 1290. (Bibliothèque nationale de France, Département Cartes et plans, sign. Rés. GeB 1118)
3. Gratosus Benincasa, *Jadran na portulanskoj karti središnjeg Sredozemlja*, Venezia, 1466. (Bibliothèque nationale de France, Paris, Département Cartes et plans, sign. CPL GE DD-2779 (RES))
4. Muhyiddin Pîrî Reis, *Zadarski otoci*, u: *Kitab-ı Bahriye*, 1525. (Walters Art Museum, Baltimore, Maryland, USA, Walters manuscript W.658)
5. Battista Agnese, *Jadran na portulanskoj karti središnjeg Sredozemlja*, Venezia, 1544. (Berkeley Digital Library, Henry E. Huntington Library and Art Gallery, San Marino, California, USA, sign. HM 26, ff. 10v-11)
6. Nepoznati autor, *Otoci Iž i Rava na nedovršenoj karti zadarskih otoka*, Zadar (?), prva polovina 16. st. (Biblioteca Marciana Nazionale, Venezia, Sign. IT. VI. 188, Tav. N.o 24)
7. Diogo Homem, *Zadarski otoci na portulanskoj karti Jadrana*, Venezia, 1574. (Bibliothèque nationale de France, Paris, Département Cartes et plans, sign. CPL GE DD-2006 (RES), f. 7)
8. Gerardus Mercator, *Zadarski otoci na karti Sclavonia, Croatia, Bosnia cum Dalmatiae Parte*, u: *Zbirka karata Italiae, Scaloniae et Graeciae tabulae geographicae*, Duisburg, 1589. (Državni arhiv u Zadru, Knjižnica, sign. II. a. 4)
9. Nepoznati autor, *Otoci Iž i Rava na karti sjeveroistočne obale Jadrana*, u: *Atlantino Padovano*, Venezia, druga pol. 16. st. (Biblioteca del Seminario vescovile, Padova)
10. Ian Janssonius, *Otoci Iž i Rava na karti Iadera, Sicvm et Aenona Vulgo Zara, Sebenico et Nona cum Insulis adjacentibus*, in *Parte Dalmatiae Boreali*, Amsterdam, oko 1620. (Zbirka Novak, sign. ZN-Z-XVII-JAN-1620?b)
11. Marco Boschini, *Otoci Iž i Rava na karti Dalmatia et Albania*, Venezia, 1646. (Bibliothèque nationale de France, Paris, Département Cartes et plans, CPL GE DD-2987 (5856 B))
12. Ivan Lučić i Jan Blaeu, *Zadarski otoci na karti Illiricum hodiernum*, u: *De Regno Dalmatiae et Croatiae*, Amsterdam, 1668. (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb, sign. R-II-F-4o-46/a)
13. Vincenzo Maria Coronelli, *Iž i Rava na karti Contado di Zara. Parte della Dalmatia*, Venezia, 1688. (Znanstvena knjižnica Zadar, Zadar, sign. 212162 S-2)
14. Nepoznati autor, *Otok Iž na Descrizione della Dalmazia veneta con i confini stabiliti con Turchi l'anno 1671, e novamente fermati co medemi l'anno 1701*, Venezia, oko 1701. (Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Wien, sign. B IX c 584)
15. Nepoznati autor, *Otoci Iž i Rava na Dissegno corografico della provinzia di Dalmazia Zadar (?)*, oko 1718. (Državni arhiv u Zadru, Zadar, Geografske i topografske karte Dalmacije, sign. 6)

egsarchiv, Kartensammlung, Wien, sign. B IX c 594)

18. Unknown author, *Iž and Rava in Carte des Isles et Costes de Dalmatie*, unknown location, approx. 1730 (Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Wien, sign., B IX a 444)
19. Faustino Brascuglia, *Islands Iž and Rava in Descrizione del sito, stato, e forza presente del territorio, ò contado di Zara*, in: *Descrizione corografica, topografica & iconografica della provincia di Dalmazia*, Venezia, 1745 (Biblioteca Nazionale Marciana, Venezia, Sign. Ms.It.VI.195 (10054), c. 15v)
20. Jacques Nicolas Bellin, *Islands Iž and Rava in the map Suite de la Coste de Dalmatie Et Environs de Zara et de Sebenico Avec les Isles qui en sont au Sud*, in: *Description Géographique du Golphe de Venise et de la Morée*, Paris, 1771 (University Library in Split, sign. R-684)
21. Pietro Santini, *Iž and Rava in Nouvelle Carte de la Partie Occidentale de Dalmatie, dressée sur les lieux*, Venezia, 1780

- (State Archive in Zadar, Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, sign. 26)
22. Giuseppe Antonio Grandis, *Islands Iž and Rava in Disegno o' carta topografica della Dalmazia*, Zadar, 1781 (State Archive in Zadar, Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, sign. 321)
23. Dépôt de la guerre, *Iž and Rava in Carte militaire et marine de la Dalmatie comprenant la Dalmatie ex-Venitienne la Republique de Raguse les bouches de Cattaro et les îles adjacentes...*, Milan, 1806 (Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Wien, sign. B IX a 454)
24. Vincenzo de Lucio, *Zadar islands in Nuova carta del Mare Adriatico o sia Golfo di Venezia disegnata secondo l'ultime osservazioni astronomiche e rilevati fatti sopra luogo con li dettagli delle coste*, Trieste, 1809 (Research Library Zadar, Zadar, sign. 15188 D 20)
25. Maximilian de Traux, *Islands Iž and Rava in Carte von Dalmatien und dem Gebieth von Ragusa*, Wien and Pest,

1810 (State Archive in Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, sign. 12)

26. Frane Zavoreo, *Islands Iž and Rava in Carta della Dalmazia, Stato di Ragusa e Bocche di Cataro nella quale sono disegnate tutte le strade fabbricate. le incominciate, e le progettate per l'esercizio del 1811*, Zadar, 1811 (State Archive in Zadar, Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, sign. 5)

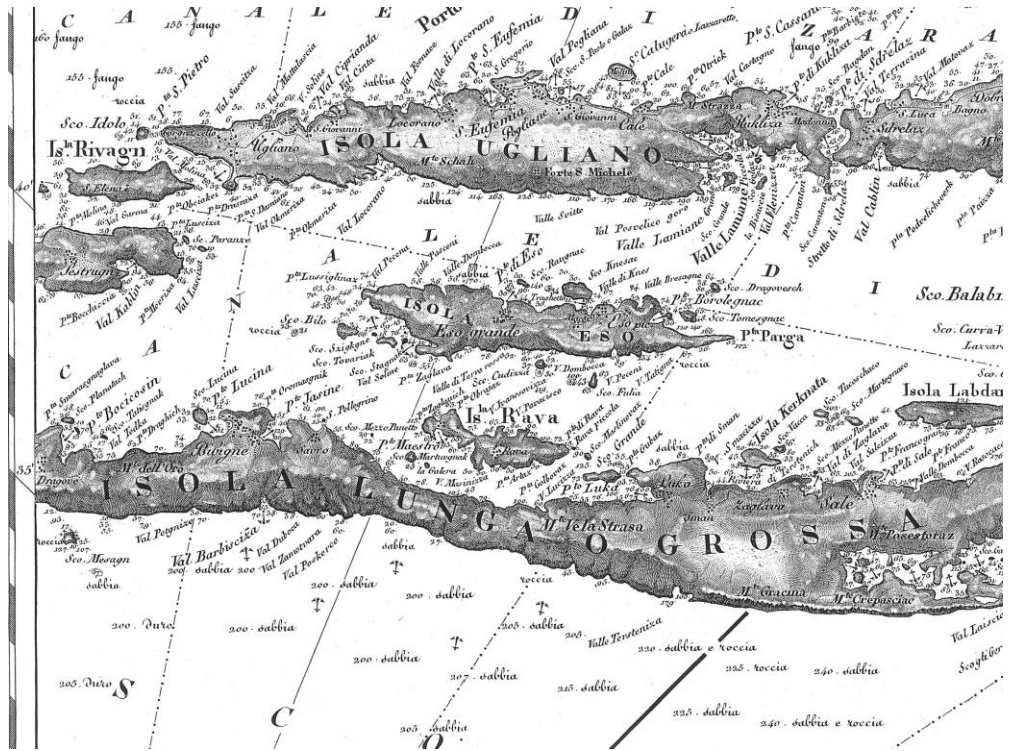
27. I. R. Istituto Geografico Militare di Milano, *Islands Iž and Rava in the seventh sheet of Carta di cabottaggio*

del Mare Adriatico, Milan, 1822.-1824 (State Archive in Zadar, Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, sign. 76/A)

28. A. Floder, *Islands Iž and Rava in Carta prospettiva delle Comuni censuarie della Dalmazia*, 1840 (State Archive in Zadar, Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, Sign. 19/II i 19/IV)
29. K.u.k. Militärgeographisches Institut, *Islands Iž and Rava in the map Nro IV Special Karte des Koenigreiches Dalmatien. Astronomisch - trigonometrisch vermessen, topografisch aufgenommen, reduziert, gezeichnet und gestochen*, Wien, 1869 (State Archive in Zadar, Zadar, Geographic and topographic maps of Dalmatia, Sign. 58/IV)
30. Tobias Oesterreicher, *Islands Iž and Rava in the chart Inseln Grossa und Incoronata*, K.u.k. Kriegsmarine, approx 1890 (print of *Dugi otok and Krunjenica*, No. 6326 , Military-Geographic Institute, Belgrade, 1928)

Josip Faričić ■

16. Reiner i Joshua Ottens, *Zadarski otoci na Nouvelle Carte Du Royaume de Dalmacie Divise en ses Comtes, Territoires, et la Morlaquie, la Bosnie, et la Servie, Partie de la Hongrie, Croatie, Albanie, Istrie, & Roy.e de Naples*, Amsterdam, 1720. (Državni arhiv u Zadru, Geografske i topografske karte Dalmacije, sign. 25)
17. Giovanni Paolo Melchiori, *Otoci Iž i Rava na Corografia della Provincia di Dalmazia colla distinzione degli stati che vi possiede nel 1729 la Serenissima Republica di Venezia Venezia*, 1729. (Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Wien, sign. B IX c 594)

18. Nepoznati autor, *Iž i Rava na Carte des Isles et Costes de Dalmatie*, nepoznato mjesto izrade, oko 1730. (Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Wien, sign., B IX a 444)
19. Faustino Brascuglia, *Otoci Iž i Rava na Descrizione del sito, stato, e forza presente del territorio, ò contado di Zara*, u: *Descrizione corografica, topografica & iconografica della provincia di Dalmazia*, Venezia, 1745. (Biblioteca Nazionale Marciana, Venezia, Sign. Ms.It.VI.195 (10054), c. 15v)
20. Jacques Nicolas Bellin, *Otoci Iž i Rava na karti Suite de la Coste de Dalmatie Et Environs de Zara et de Sebenico Avec les Isles qui en sont au Sud*, u: *Description Géographique du Golphe de Venise et de la Morée*, Paris, 1771. (Sveučilišna knjižnica u Splitu, sign. R-684)
21. Pietro Santini, *Iž i Rava na Nouvelle Carte de la Partie Occidentale de Dalmatie, dressée sur les lieux*, Venezia, 1780. (Državni arhiv u Zadru, Zadar, Geografske i topografske karte Dalmacije, sign. 26)
22. Giuseppe Antonio Grandis, *Otoci Iž i Rava na Dissegno o' carta topografica della Dalmazia*, Zadar, 1781.
23. (Državni arhiv u Zadru, Zadar, Geografske i topografske karte Dalmacije, sign. 321)

24. Dépôt de la guerre, *Iž i Rava na Carte militaire et marine de la Dalmatie comprenant la Dalmatie ex-Venitienne la Republique de Raguse les bouches de Cattaro et les îles adjacentes...*, Milano, 1806. (Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Wien, sign. B IX a 454)
25. Vincenzo de Lucio, *Zadarski otoci na Nuova carta del Mare Adriatico o sia Golfo di Venezia disegnata secondo l'ultime osservazioni astronomiche e rilevati fatti sopra luogo con li dettagli delle coste*, Trieste, 1809. (Znanstvena knjižnica u Zadru, Zadar, sign. 15188 D 20)
26. Maximilian de Traux, *Otoci Iž i Rava na Carte von Dalmatien und dem Gebieth von Ragusa*, Wien i Pest, 1810. (Državni arhiv u Zadru, Geografske i topografske karte Dalmacije, sign. 12)
27. Frane Zavoreo, *Otoci Iž i Rava na Carta della Dalmazia, Stato di Ragusa e Bocche di Catara nella qualle sono disegnate tutte le strade fabricate. le incominciate, e le progettate per l'esercizio del 1811*, Zadar, 1811. (Državni arhiv u Zadru, Zadar, Geografske i topografske karte Dalmacije, sign. 5)
28. I. R. Istituto Geografico Militare di Milano, *Otoci Iž i Rava na VII. listu*

- Carta di cabottaggio del Mare Adriatico*, Milano, 1822.-1824. (Državni arhiv u Zadru, Zadar, Geografske i topografske karte Dalmacije, sign. 76/A)
29. A. Floder, *Otoci Iž i Rava na Carta prospettiva delle Comuni censuarie della Dalmazia*, 1840. (Državni arhiv u Zadru, Zadar, Geografske i topografske karte Dalmacije, Sign. 19/II i 19/IV) K.u.k. Militärgeographisches Institut, *Otoci Iž i Rava na karti Nro IV Special Karte des Koenigreichs Dalmatien*. Astronomisch-trigonometrisch vermessen, topografisch aufgenommen, reduziert, gezeichnet und gestochen, Wien, 1869. (Državni arhiv u Zadru, Zadar, Geografske i topografske karte Dalmacije, Sign. 58/IV)
30. Tobias Oesterreicher, *Otoci Iž i Rava na pomorskoj karti Inseln Grossa und Incoronata*, K.u.k. Kriegsmarine, oko 1890. (pretisak *Dugi otok i Krunjenica*, Br. 6326, Vojno-geografski institut, Beograd, 1928.)

Josip Faričić ■